

DIMITRIE MACREA

Portretul lui D. Macrea lipsea din seria portretelor lingviștilor care au însemnat ceva în viața mea*. Trebuie să spun de la început că am fost angajat în institut pe când eram student în anul II și făceam un curs și seminar cu Ilie Stanciu, director adjunct al institutului. Eram foarte activ la seminare, mai ales în legătură cu regionalismele și arhaismele din anumite pagini din cărțile pentru copii. Într-o pauză, Ilie Stanciu m-a întrebat dacă n-aș vrea să lucrez la institut. N-am ezitat să spun „da” și astfel de la 1.II.1953 am fost angajat cu acte în regulă. Sunt convins că și-a dat acordul și D. Macrea, atunci director al institutului și profesor la catedra de limba română. N-am aflat niciodată dacă n-a contribuit la aceasta și E. Petrovici care mă descoperise la sfârșitul primului an de studii. Mă face să cred că am dreptate faptul că față de ceilalți studenți chemați să lucreze la institut, repartizați cei mai mulți la Sectorul de gramatică și lexicografie, eu am ajuns la Sectorul de dialectologie, condus de Al. Rosetti.

D. Macrea se interesa ce am făcut în primele anchete, la Săcele sau în regiunea Dornelor, și aproba cu zâmbetul lui bonom ceea ce îi „raportam”. L-am urmărit în perioada grea (1954–1958) când a fost director al institutului. Numit director într-o perioadă în care unii membri de seamă ai institutului (Iorgu Iordan fostul director, de exemplu) au fost înlăturați și în locul lor au fost aduși studenți, el a trebuit să facă față „dulcilor” comentarii referitoare la contribuția lui la *Gramatica limbii române* pentru care a primit premiul de stat clasa I, în timp ce zece dintre autorii efectivi au primit numai clasa a II-a a aceluiași premiu (el a ascultat doar lectura manuscrisului făcută de Mioara Avram). A reușit în schimb să coordoneze cu succes *Dicționarul limbii române literare contemporane* în 4 volume (1955–1957) și *Dicționarul limbii române moderne* (1958).

Elev al lui S. Pușcariu, a colaborat la început la Muzeul Limbii Române din Cluj și la Facultatea de Filologie, unde a ajuns profesor. Teza de doctorat *Palatalizarea labialelor în limba română* (1938) este prima monografie consacrată unui fenomen dialectal românesc. A publicat două studii în care analizează pe baza frecvenței sunetele limbii române (1941) și fizionomia lexicală a românei (1943). Un loc de seamă ocupă portretele de lingviști români „uitați” în vremea lui și pe care i-a adus în atenția tinerilor din acea vreme. Cursul său de istoria limbii române a fost unul dintre cele mai clare pe care am avut ocazia să le urmez.

* Este un portret întârziat pe care am vrut să-l scriu în urmă cu cinci ani, la centenarul nașterii.

Pentru „bunătatea sa sufletească” de care vorbea I. Gheție, să ne amintim că, în timpul cât era director, la institut au fost „adăpostite” personalități cunoscute în mișcarea culturală a timpului (Șerban Cioculescu, Tudor Vianu, Vladimir Streinu, Ion Crețu, I. D. Suchianu, C. Regman). Au rămas până în zilele noastre în lingvistica românească nume ale unor tineri aduși de la Cluj de fostul lor profesor și care fac cinste disciplinei noastre: Andrei Avram, Ion Gheție, Flora și Valeriu Șuteu.

A fost ales membru corespondent al Academiei Române în 1965. Cu puțin înainte de a se prăpădi m-a întâlnit undeva pe lângă magazinul Eva. M-a oprit și mi-a spus cu vocea lui de ardelean: „Mai lasă spaniola asta și ocupă-te mai mult de limba română”. Mi-a rămas mulți ani în minte acest sfat, care venea din Transilvania lui în care se mănâncă multă slănină cu ceapă.

Marius Sala